

Категорія справи № 910/6363/23: Господарські справи (з 01.01.2019); Справи позовного провадження; Справи у спорах, що виникають із правочинів, зокрема, договорів; Невиконання або неналежне виконання зобов'язань; купівлі-продажу; поставки товарів, робіт, послуг.
Надіслано судом: 14.10.2024. Зареєстровано: 15.10.2024. Забезпечено надання загального доступу: 15.10.2024.
Дата набрання законної сили: 01.11.2024
Номер судового провадження: не визначено

ГОСПОДАРСЬКИЙ СУД міста КИЄВА 01054, м.Київ, вул.Б.Хмельницького,44-В, тел. (044) 334-68-95, E-mail: inbox@ki.arbitr.gov.ua**РІШЕННЯ**

ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

м. Київ

01.10.2024Справа № 910/6363/23За позовом Товариства з обмеженою відповідальністю "Автопетроліум", Київська область, Бучанський (Києво-Святошинський) район, смт. Чабани
до Товариства з обмеженою відповідальністю "А.Т. Смарт Трейдинг", м. Київ
про стягнення 3 986 676,57 грн, -

Суддя Морозов С.М.

За участю представників сторін:

від позивача: Гуназа Ю.Є. (адвокат за ордером серія АІ№1384248 від 24.04.2023);

від відповідача: не з'явилися.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ:

24.04.2023 року Товариством з обмеженою відповідальністю "Автопетроліум" (позивач) подано до Господарського суду міста Києва позовну заяву про стягнення з Товариства з обмеженою відповідальністю "А.Т. Смарт Трейдинг" (відповідач) суми коштів в розмірі 3 198 918,24 грн, у зв'язку з невиконанням відповідачем умов Договору поставки скрапленого газу №ГЗ_25-08/22 від 25.08.2022 року в частині поставки оплаченого позивачем товару.

Ухвалою Господарського суду міста Києва від 03.05.2023 прийнято позовну заяву до розгляду та відкрито провадження у справі за правилами загального позовного провадження, підготовче засідання призначено на 13.06.2023.

13.06.2023 до суду від відповідача надійшов відзив на позовну заяву, в якому зазначено, що позивачем не не подано паперових копій електронних доказів.

В підготовчому засіданні 13.06.2023 судом було продовжено строк підготовчого провадження на 30 днів та оголошено перерву до 25.07.2023.

В підготовчому засіданні 25.07.2023 судом було оголошено перерву до 12.09.2023.

11.09.2023 до суду від позивача надійшла заява про збільшення розміру позовних вимог.

В підготовчому засіданні 12.09.2023 судом було відмовлено в прийнятті заяви позивача про збільшення розміру позовних вимог та оголошено перерву до 31.10.2023.

25.09.2023 до суду від позивача надійшла заява про уточнення позовних вимог, відповідно до якої до стягнення з відповідача заявлено суму основного боргу в розмірі 3 198 918,24 грн, суму інфляційних втрат в розмірі 77 126,93 грн, суму пені в розмірі 787 897,89 грн.

В підготовчому засіданні 31.10.2023 судом було прийнято до розгляду заяву позивача по уточнення позовних вимог та оголошено перерву до 19.12.2023.

Ухвалою Господарського суду міста Києва від 01.12.2023 повідомлено сторін про те, що підготовче засідання на 19.12.2023 не відбудеться у зв'язку з перебуванням судді Морозова С.М. у відпустці. Наступне засідання призначено на 30.01.2024.

26.01.2024 до суду від відповідача надійшов відзив на позовну заяву, в якому зазначено, що позивачем не подавались заявки на поставку партії товару.

Підготовче засідання призначене на 30.01.2024 не відбулось у зв'язку з надходженням сигналу "Повітряна тривога" у м. Києві.

Ухвалою Господарського суду міста Києва від 30.01.2024 підготовче засідання призначено на 12.03.2024.

Підготовче засідання призначене на 12.03.2024 не відбулось у зв'язку з надходженням сигналу "Повітряна тривога" у м. Києві.

Ухвалою Господарського суду міста Києва від 12.03.2024 підготовче засідання призначено на 14.05.2024.

Ухвалою від 14.05.2024 року закрито підготовче провадження та призначено справу до судового розгляду по суті 16.07.2024 року.

Судове засідання призначене на 16.07.2024 не відбулось у зв'язку з надходженням сигналу "Повітряна тривога" у м. Києві.

Ухвалою Господарського суду міста Києва від 16.07.2024 підготовче засідання призначено на 01.10.2024.

В судовому засіданні 01.10.2024 судом було оголошено вступну та резолютивну частини рішення.

У засіданнях здійснювалась фіксація судового процесу технічними засобами у відповідності до статті 222 Господарського процесуального кодексу України.

Розглянувши подані документи і матеріали, заслухавши пояснення представників сторін, всебічно і повно з'ясувавши фактичні обставини, на яких ґрунтується позов, об'єктивно оцінивши докази, які мають значення для розгляду справи і вирішення спору по суті, господарський суд міста Києва, -

ВСТАНОВИВ:

25.08.2022 між Товариством з обмеженою відповідальністю "Автопетроліум" (покупець) та Товариством з обмеженою відповідальністю "А.Т. Сمارт Трейдинг" (постачальник) укладено Договір поставки скрапленого газу № ГЗ_25-08/22 (надалі - Договір), відповідно до умов до п. 2.1. якого постачальник зобов'язується поставити покупцеві в погоджені строки скраплений вуглеводний газ (надалі - товар) узгодженими партіями, а покупець зобов'язується їх оплатити і прийняти в кількості згідно з Додатками до цього договору, які розроблені на підставі поданих покупцем заявок.

Відповідно до п. 2.5. Договору загальна вартість товару (ціна цього Договору) за цим Договором визначається як сумарна вартість партій товару згідно всіх додатків до нього та/або видаткових накладних, поставлених протягом строку дії даного Договору.

Датою поставки вважається дата передачі товару, зазначена у видатковій накладній (або у акті приймання-передачі). (п. 4.8. Договору).

У п. 7.5. Договору сторонами погоджено, що у разі відвантаження меншої за обсягом партії товару, ніж було узгоджено, у зв'язку з вимогами, що пред'являються до заповнення резервуарів для зберігання скраплених вуглеводних газів, постачальник здійснює повернення надмірно сплачених покупцем коштів на підставі письмової вимоги покупця про повернення і підписаного сторонами акту звірки взаємних розрахунків.

Згідно з п. 13.1. Договору цей договір набуває чинності з моменту підписання і діє до 31.12.2022, але в будь-якому випадку до повного виконання сторонами взятих на себе зобов'язань.

Звертаючись з даним позовом до суду, позивач вказує на те, що відповідач в порушення умов укладеного між сторонами Договору не у повному обсязі поставив товар, вартість якого була оплачена позивачем шляхом попередньої оплати, у зв'язку з чим у відповідача виник обов'язок повернути позивачу попередню оплату у сумі 3 173 918,24 грн.

Заперечуючи проти задоволення позову, відповідач зазначив, що позивачем не доведено суду належними та допустимими доказами наявності заборгованості.

Оцінюючи подані сторонами докази за своїм внутрішнім переконанням, що ґрунтується на всебічному, повному і об'єктивному розгляді всіх обставин справи в їх сукупності, та враховуючи, що кожна сторона повинна довести ті обставини, на які вона посилається як на підставу своїх вимог і заперечень, суд вважає, що вимоги позивача підлягають задоволенню у повному обсязі з наступних підстав.

Згідно з пунктом 1 частини 2 статті 11 Цивільного кодексу України підставами виникнення цивільних прав та обов'язків є, зокрема, договори та інші правочини.

Відповідно до частини 1 статті 509 Цивільного кодексу України зобов'язанням є правовідношення, в якому одна сторона (боржник) зобов'язана вчинити на користь другої сторони (кредитора) певну дію (передати майно, виконати роботу, надати послугу, сплатити гроші тощо) або утриматися від певної дії, а кредитор має право вимагати від боржника виконання його обов'язку.

Дослідивши зміст Договору, суд дійшов висновку, що вказаний договір за своєю правовою природою є договором поставки.

Відповідно до ч. 1 ст. 265 Господарського кодексу України, за договором поставки одна сторона - постачальник зобов'язується передати (поставити) у зумовлені строки (строк) другій стороні - покупцеві товар (товари), а покупець зобов'язується прийняти вказаний товар (товари) і сплатити за нього певну грошову суму.

Відповідно до ч.ч. 1. 2 ст. 712 Цивільного кодексу України, за договором поставки продавець (постачальник), який здійснює підприємницьку діяльність, зобов'язується передати у встановлений строк (строки) товар у власність покупця для використання його у підприємницькій діяльності або в інших цілях, не пов'язаних з особистим, сімейним, домашнім або іншим подібним використанням, а покупець зобов'язується прийняти товар і сплатити за нього певну грошову суму. До договору поставки застосовуються загальні положення про купівлю-продаж, якщо інше не встановлено договором, законом або не впливає з характеру відносин сторін.

Згідно зі ст. 655 Цивільного кодексу України за договором купівлі-продажу одна сторона (продавець) передає або зобов'язується передати майно (товар) у власність другій стороні (покупцеві), а покупець приймає або зобов'язується прийняти майно (товар) і сплатити за нього певну грошову суму.

Згідно з ч. 1 ст. 662 Цивільного кодексу України, продавець зобов'язаний передати покупцеві товар, визначений договором купівлі-продажу.

Відповідно до ч. 1 ст. 692 Цивільного кодексу України покупець зобов'язаний оплатити товар після його прийняття або прийняття товаророзпорядчих документів на нього, якщо договором або актами цивільного законодавства не встановлений інший строк оплати товару.

Згідно з ч. 2 ст. 692 Цивільного кодексу України покупець зобов'язаний сплатити продавцеві повну ціну переданого товару. Договором купівлі-продажу може бути передбачено розстрочення платежу.

Якщо договором встановлений обов'язок покупця частково або повністю оплатити товар до його передання продавцем (попередня оплата), покупець повинен здійснити оплату в строк, встановлений договором купівлі-продажу, а якщо такий строк не встановлений договором, - у строк, визначений відповідно до статті 530 цього Кодексу. У разі невиконання покупцем обов'язку щодо попередньої оплати товару застосовуються положення статті 538 цього Кодексу. (ч. 1 ст. 693 Цивільного кодексу України).

Судом встановлено, що протягом 2022-2023 року позивачем на були сплачені грошові кошти у загальному розмірі 11 899 042,00 грн, що підтверджується платіжними інструкціями, копії яких долучено позивачем до позовної заяви.

Відповідно до статті 663 Цивільного кодексу України, продавець зобов'язаний передати товар покупцеві у строк, встановлений договором купівлі-продажу, а якщо зміст договору не дає змоги визначити цей строк, - відповідно до положень статті 530 цього Кодексу.

Умовами Договору сторонами погоджено, що умови поставок кожної партії товару узгоджуються сторонами у відповідних додаткових угодах.

Як встановлено під час розгляду судом справи, сторони не укладали додаткові угоди до Договору.

При цьому, як погоджено сторонами у п. 13.1 Договору цей договір набуває чинності з моменту підписання і діє до 31.12.2022, але в будь-якому випадку до повного виконання сторонами взятих на себе зобов'язань.

Отже, суд дійшов висновку, що відповідач зобов'язаний був поставити позивачу товар на суму 11 899 042,00 грн у строк до 31.12.2022.

Відповідно до ч. 1 ст. 664 Цивільного кодексу України обов'язок продавця передати товар покупцеві вважається виконаним у момент: 1) вручення товару покупцеві, якщо договором встановлений обов'язок продавця доставити товар; 2) надання товару в розпорядження покупця, якщо товар має бути переданий покупцеві за місцезнаходженням товару. Договором купівлі-продажу може бути встановлений інший момент виконання продавцем обов'язку передати товар. Товар вважається наданим у розпорядження покупця, якщо у строк, встановлений договором, він готовий до передання покупцеві у належному місці і покупець поінформований про це. Готовий до передання товар повинен бути відповідним чином ідентифікований для цілей цього договору, зокрема шляхом маркування.

Як вбачається з матеріалів справи, а саме наявних видаткових накладних, відповідачем в період 2022-2023 року поставлено позивачу газу скрапленого на суму в розмірі 8 478 110,33 грн.

При цьому, відповідачем також здійснено часткове повернення грошових коштів в розмірі 247 013,43 грн.

Відповідно до ч. 1 ст. 665 Цивільного кодексу України, у разі відмови продавця передати проданий товар покупець має право відмовитися від договору купівлі-продажу.

Згідно з ч. 1, ч. 2 ст. 693 Цивільного кодексу України, якщо договором встановлений обов'язок покупця частково або повністю оплатити товар до його передання продавцем (попередня оплата), покупець повинен здійснити оплату в строк, встановлений договором купівлі-продажу, а якщо такий строк не встановлений договором, - у строк, визначений відповідно до статті 530 цього Кодексу. Якщо продавець, який одержав суму попередньої оплати товару, не передав товар у встановлений строк, покупець має право вимагати передання оплаченого товару або повернення суми попередньої оплати.

Зі змісту зазначеної норми права вбачається, що умовою її застосування є неналежне виконання продавцем свого зобов'язання зі своєчасного передання товару покупцю. А у разі настання такої умови покупець має право діяти альтернативно: або вимагати передання оплаченого товару від продавця, або вимагати повернення суми попередньої оплати. Можливість обрання певно визначеного варіанта правової поведінки боржника є виключно правом покупця, а не продавця. Отже, волевиявлення щодо обрання одного з варіантів вимоги покупця має бути вчинено ним в активній однозначній формі такої поведінки, причому доведеної до продавця.

Оскільки законом не визначено форму пред'явлення такої вимоги покупця, останній може здійснити своє право будь-яким шляхом: як шляхом звернення до боржника з претензією, листом, телеграмою тощо, так і шляхом пред'явлення через суд вимоги у визначеній законом процесуальній формі - формі позову.

Відповідно до ч.1 ст. 9 Конституції України чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України є частиною національного законодавства України.

Законом України "Про ратифікацію Конвенції про захист прав і основних свобод людини 1950 року, Першого протоколу та протоколів № 2, 4, 7 та 11 до Конвенції" №475/97- ВР від 17.07.1997 ратифіковано Конвенцію про захист прав і основних свобод людини 1950 року. Перший протокол та протоколи № 2, 4, 7, 11 до Конвенції.

Відповідно до ст.17 Закону України "Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини" суди застосовують при розгляді справ Конвенцію та практику Європейського суду з справ людини як джерело права.

Європейський суд з прав людини у своїх рішеннях, зокрема, у справах "Пайн Велі Девелопмент ЛТД та інші проти Ірландії" від 23.10.1991, "Федоренко проти України" від 01.06.2006 зазначив, що відповідно до прецедентного права органів, що діють на підставі Конвенції, право власності може бути "існуючим майном" або коштами, включаючи позови, для задоволення яких позивач може обґрунтовувати їх принаймні "виправданими очікуваннями" щодо отримання можливості ефективного використання права власності.

У межах вироблених Європейським судом з прав людини підходів до тлумачення поняття "майно", а саме в контексті ст.1 Першого протоколу до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, це поняття охоплює як "наявне майно", так і активи, включаючи право вимоги, з посиланням на які заявник може стверджувати, що він має принаймні законні очікування щодо ефективного здійснення свого "права власності".

Статтю 1 Першого протоколу Конвенції можна застосовувати для захисту "правомірних (законних) очікувань" щодо певного стану речей (у майбутньому), оскільки їх можна вважати складовою частиною власності.

Отже, за висновками суду, відсутність дій відповідача щодо поставки товару, надає позивачу право на "законне очікування", що йому будуть повернуті кошти попередньої оплати. Не повернення відповідачем цих коштів прирівнюється до порушення права на мирне володіння майном (рішення Європейського суду з прав людини у справах "Брумареску проти Румунії", "Пономарьов проти України", "Агрокомплекс проти України").

Покупець має право на односторонню відмову від договору купівлі-продажу, зокрема, у випадку здійснення покупцем попередньої оплати та непередання продавцем товару після її отримання у встановлені договором строки, у такому випадку покупець має право на повернення попередньої оплати, водночас, з моменту відмови покупця від договору та вимоги повернути попередню оплату - обов'язок продавця поставити товар припиняється.

Отже, відповідне право передбачає собою відмову від договору купівлі-продажу та припинення зобов'язань сторін за договором, в тому числі припинення обов'язку продавця поставити погоджений товар (в межах зобов'язання, яке виникло з конкретної погодженої поставки).

Відповідачем не надано суду доказів поставки позивачу товару на суму 3 173 918,24 грн або доказів повернення позивачу попередньої оплати у вказаному розмірі.

Відповідно до статті 193 Господарського кодексу України суб'єкти господарювання та інші учасники господарських відносин повинні виконувати господарські зобов'язання належним чином відповідно до закону, інших правових актів, договору, а за відсутності конкретних вимог щодо виконання зобов'язання - відповідно до вимог, що у певних умовах звичайно ставляться. Кожна сторона повинна вжити усіх заходів, необхідних для належного виконання нею зобов'язання, враховуючи інтереси другої сторони та забезпечення загальногосподарського інтересу.

Зазначене також кореспондується з положеннями статей 525, 526 Цивільного кодексу України.

Стаття 629 Цивільного кодексу України передбачає, що договір є обов'язковим для виконання сторонами.

Відповідно до статті 610 Цивільного кодексу України порушенням зобов'язання є його невиконання або виконання з порушенням умов, визначених змістом зобов'язання (неналежне виконання).

Обов'язок Товариства з обмеженою відповідальністю "А.Т. Смарт Трейдинг" з повернення суми попередньої оплати у розмірі 3 173 918,24 грн підтверджується наявними в матеріалах справи доказами та відповідачем не був спростований, у зв'язку з чим позовні вимоги Товариства з обмеженою відповідальністю "Автопетроліум" про стягнення з Товариства з обмеженою відповідальністю "А.Т. Смарт Трейдинг" попередньої оплати у розмірі 3 173 918,24 грн підлягають задоволенню у повному обсязі.

Позивач також просить стягнути з відповідача пеню у розмірі 781 740,35 грн та втрати від інфляції у розмірі 31 017,98 грн.

Пункт 1 статті 612 Цивільного кодексу України визначає що боржник вважається таким, що прострочив, якщо він не приступив до виконання зобов'язання або не виконав його у строк, встановлений договором або законом.

Матеріалами справи підтверджується те, що відповідач, в порушення умов договору, у визначені строки переплату за непоставлений товар не повернув, а отже є таким, що прострочив виконання зобов'язання.

Пунктом 1 ст. 216 Господарського кодексу України встановлено що, учасники господарських відносин несуть господарсько-правову відповідальність за правопорушення у сфері господарювання шляхом застосування до правопорушників господарських санкцій на підставах і в порядку, передбачених цим Кодексом, іншими законами та договором.

Згідно п. 1 ст. 218 Господарського кодексу України, підставою господарсько-правової відповідальності учасника господарських відносин є вчинене ним правопорушення у сфері господарювання.

Відповідно до п. 1 ст. 230 Господарського кодексу України, штрафними санкціями у цьому Кодексі визнаються господарські санкції у вигляді грошової суми (неустойка, штраф, пеня), яку учасник господарських відносин зобов'язаний сплатити у разі порушення ним правил здійснення господарської діяльності, невиконання або неналежного виконання господарського зобов'язання.

Згідно зі ст.ст. 546, 547 Цивільного кодексу України виконання зобов'язання може забезпечуватися, зокрема неустойкою. Правочин щодо забезпечення виконання зобов'язання вчиняється у письмовій формі.

Відповідно до ст. 549 Цивільного кодексу України неустойкою (штрафом, пенею) є грошова сума або інше майно, які боржник повинен передати кредиторowi у разі порушення боржником зобов'язання.

Пенею є неустойка, що обчислюється у відсотках від суми несвоєчасно виконаного грошового зобов'язання за кожен день прострочення виконання.

Частина 2 ст. 551 Цивільного кодексу України визначає, що якщо предметом неустойки є грошова сума, її розмір встановлюється договором або актом цивільного законодавства.

Статтею 611 Цивільного кодексу України передбачено, що у разі порушення зобов'язання настають правові наслідки, встановлені договором або законом, зокрема сплата неустойки.

Право встановити в договорі розмір та порядок нарахування штрафних санкцій надано сторонам частиною 4 статті 231 Господарського кодексу України.

Так, розмір штрафних санкцій відповідно до частини 4 статті 231 Господарського кодексу України встановлюється законом, а в разі якщо розмір штрафних санкцій законом не визначено, санкції застосовуються в передбаченому договором розмірі. При цьому розмір санкцій може бути встановлено договором у відсотковому відношенні до суми невиконаної частини зобов'язання або в певній, визначеній грошовій сумі, або у відсотковому відношенні до суми зобов'язання незалежно від ступеня його виконання, або у кратному розмірі до вартості товарів (робіт, послуг).

Відповідно до ч. 6 ст. 232 Господарського кодексу України встановлено, що нарахування штрафних санкцій за прострочення виконання зобов'язання, якщо інше не встановлено законом або договором, припиняється через шість місяців від дня, коли зобов'язання мало бути виконано.

Позивач, згідно поданого суду розрахунку, нарахував пеню з урахуванням дат виникнення зобов'язань за кожний місяць.

Суд перевірів розрахунок пені, здійснений позивачем, та вважає його обґрунтованим та арифметично вірним, а суму пені у розмірі 781 740,35 грн такою, що підлягає стягненню у повному обсязі.

Відповідно до ст. 625 Цивільного кодексу України боржник не звільняється від відповідальності за неможливість виконання грошового зобов'язання. Боржник, який прострочив виконання грошового зобов'язання, на вимогу кредитора зобов'язаний сплатити суму боргу з урахуванням встановленого індексу інфляції за весь час прострочення, а також три проценти річних від простроченої суми, якщо інший розмір процентів не встановлений договором або законом.

Виходячи із положень зазначеної норми, наслідки прострочення боржником грошового зобов'язання у вигляді інфляційного нарахування на суму боргу та 3% річних, якщо інший розмір процентів не встановлений договором або законом, не є санкціями, а виступають способом захисту майнового права та інтересу, який полягає у відшкодуванні матеріальних втрат кредитора від знецінення грошових коштів внаслідок інфляційних процесів та отриманні компенсації (плати) від боржника за користування утримуваними ним грошовими коштами, належними до сплати кредиторowi, а тому ці кошти нараховуються незалежно від вини боржника.

Умовами договору не визначено інший розмір процентів.

Суд перевірів розрахунок втрат від інфляції, здійснений позивачем та вважає його обґрунтованим та арифметично вірним. Суд приходить до висновку про задоволення вимог позивача щодо стягнення з відповідача 31 017,98 грн інфляційних втрат.

Що стосується заперечень відповідача про те, що позивачем не доведено суду належними та допустимими доказами наявності заборгованості, судом вони відхиляються, так як умовами договору сторони узгодили питання щодо можливості використання кваліфікаційних електронних підписів для складання документів.

Більш того, обов'язок з доведення суми поставленого товару покладається саме на відповідача у справі, тоді як будь-яких доказів на підтвердження виконання зобов'язань відповідачем суду надано не було.

Частинами 3, 4 статті 13 Господарського процесуального кодексу України передбачено, що кожна сторона повинна довести обставини, які мають значення для справи і на які вона посилається як на підставу своїх вимог або заперечень, крім випадків, встановлених законом.

Кожна сторона несе ризик настання наслідків, пов'язаних з вчиненням чи не вчиненням нею процесуальних дій.

Згідно з ст. 74 Господарського процесуального кодексу України кожна сторона повинна довести ті обставини, на які вона посилається як на підставу своїх вимог і заперечень.

З урахуванням викладеного суд приходить до висновку, що позовні вимоги Товариства з обмеженою відповідальністю "Автопетроліум" підлягають задоволенню у повному обсязі.

Щодо вимог позивача про покладення на відповідача понесених ним витрат на оплату послуг адвоката на суму в розмірі 20 000,00 грн, Суд відзначає наступне.

Відповідно до ст. 123 Господарського процесуального кодексу України судові витрати складаються з судового збору та витрат, пов'язаних з розглядом справи. Розмір судового збору, порядок його сплати, повернення і звільнення від сплати встановлюються законом.

До витрат, пов'язаних з розглядом справи, належать витрати:

- 1) на професійну правничу допомогу;
- 2) пов'язані із залученням свідків, спеціалістів, перекладачів, експертів та проведенням експертизи;
- 3) пов'язані з витребуванням доказів, проведенням огляду доказів за їх місцезнаходженням, забезпеченням доказів;
- 4) пов'язані з вчиненням інших процесуальних дій, необхідних для розгляду справи або підготовки до її розгляду.

Згідно зі ст. 126 Господарського процесуального кодексу України витрати, пов'язані з правничою допомогою адвоката, несуть сторони, крім випадків надання правничої допомоги за рахунок держави. За результатами розгляду справи витрати на професійну правничу допомогу адвоката підлягають розподілу між сторонами разом із іншими судовими витратами.

Для цілей розподілу судових витрат:

- 1) розмір витрат на професійну правничу допомогу адвоката, в тому числі гонорару адвоката за представництво в суді та іншу професійну правничу допомогу, пов'язану зі справою, включаючи підготовку до її розгляду, збір доказів тощо, а також вартість послуг помічника адвоката, визначається згідно з умовами договору про надання правничої допомоги та на підставі відповідних доказів щодо обсягу наданих послуг і виконаних робіт та їх вартості, що сплачена або підлягає сплаті відповідною стороною або третьою особою;
- 2) розмір суми, що підлягає сплаті в порядку компенсації витрат адвоката, необхідних для надання правничої допомоги, встановлюється згідно з умовами договору про надання правничої допомоги на підставі відповідних доказів, які підтверджують здійснення відповідних витрат.

Для визначення розміру витрат на професійну правничу допомогу з метою розподілу судових витрат учасник справи подає детальний опис робіт (наданих послуг), виконаних адвокатом, та здійснених ним витрат, необхідних для надання правничої допомоги.

Розмір витрат на оплату послуг адвоката має бути співмірним із:

- 1) складністю справи та виконаних адвокатом робіт (наданих послуг);
- 2) часом, витраченим адвокатом на виконання відповідних робіт (надання послуг);
- 3) обсягом наданих адвокатом послуг та виконаних робіт;
- 4) ціною позову та (або) значенням справи для сторони, в тому числі впливом вирішення справи на репутацію сторони або публічним інтересом до справи.

У разі недотримання вимог частини четвертої цієї статті суд може, за клопотанням іншої сторони, зменшити розмір витрат на професійну правничу допомогу адвоката, які підлягають розподілу між сторонами.

Обов'язок доведення неспівмірності витрат покладається на сторону, яка заявляє клопотання про зменшення витрат на оплату правничої допомоги адвоката, які підлягають розподілу між сторонами.

Вирішуючи питання про такий розподіл, господарський суд має враховувати, що розмір відшкодування судових витрат, не пов'язаних зі сплатою судового збору, не повинен бути неспіврозмірним, тобто явно завищеним порівняно з ціною позову. У зв'язку з цим суд з урахуванням конкретних обставин, зокрема ціни позову, може обмежити даний розмір з огляду на розумну необхідність судових витрат для даної справи.

Так, у визначенні розумно необхідного розміру сум, які підлягають сплаті за послуги адвоката, можуть братися до уваги, зокрема: встановлені нормативно-правовими актами норми видатків на службові відрядження (якщо їх установлено); вартість економних транспортних послуг; час, який міг би витратити на підготовку матеріалів кваліфікований фахівець; вартість оплати відповідних послуг адвокатів, яка склалася в країні або в регіоні; наявні відомості органів статистики або інших органів про ціни на ринку юридичних послуг; тривалість розгляду і складність справи тощо. Докази, які підтверджують розумність витрат на оплату послуг адвоката, повинна подавати сторона, що вимагає відшкодування таких витрат.

Витрати, що підлягають сплаті за послуги адвоката, визначаються у порядку, встановленому Законом України «Про адвокатуру». Дія вказаного закону поширюється тільки на осіб, які є адвокатами.

Згідно зі ст. 1 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» адвокат - фізична особа, яка здійснює адвокатську діяльність на підставах та в порядку, що передбачені цим Законом.

Згідно зі ст. 26 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» адвокатська діяльність здійснюється на підставі договору про надання правової допомоги. Документами, що посвідчують повноваження адвоката на надання правової допомоги, можуть бути: 1) договір про надання правової допомоги; 2) довіреність; 3) ордер; 4) доручення органу (установи), уповноваженого законом на надання безоплатної правової допомоги.

За приписами статті 30 Закону України Про адвокатуру та адвокатську діяльність гонорар є формою винагороди адвоката за здійснення захисту, представництва та надання інших видів правової допомоги клієнту. Порядок обчислення гонорару (фіксований розмір, погодинна оплата), підстави для зміни розміру гонорару, порядок його сплати, умови повернення тощо визначаються в договорі про надання правової допомоги.

Отже, розмір гонорару визначається за погодженням адвоката з клієнтом, і може бути змінений лише за їх взаємною домовленістю. Суд не має право його змінювати і втручатися у правовідносини адвоката та його клієнта.

Водночас, для включення всієї суми гонорару у відшкодування за рахунок позивача має бути встановлено, що позов позивача не підлягає задоволенню, а також має бути встановлено, що за цих обставин справи такі витрати відповідача були необхідними, а розмір є розумний та виправданий, що передбачено у ст. 30 Законом України „Про адвокатуру та адвокатську діяльність". Тобто, суд зобов'язаний оцінити рівень адвокатських витрат, що мають бути присуджені з урахуванням того, чи були такі витрати понесені фактично, але й також - чи була їх сума обґрунтованою.

Суд не зобов'язаний присуджувати стороні, на користь якої відбулося рішення, всі його витрати на адвоката, якщо, керуючись принципами справедливості та верховенством права, встановить, що розмір гонорару, визначений стороною та його адвокатом, є завищеним щодо іншої сторони спору, зважаючи на складність справи, витрачений адвокатом час, та неспіврозмірним у порівнянні з ринковими цінами адвокатських послуг.

Таким чином, при визначенні суми відшкодування суд має виходити з критерію реальності адвокатських витрат (встановлення їхньої дійсності та необхідності), а також критерію розумності їхнього розміру, виходячи з конкретних обставин справи та фінансового стану обох сторін. Ті самі критерії застосовує Європейський суд з прав людини, присуджуючи судові витрати на підставі ст. 41 Конвенції. Зокрема, заявник має право на компенсацію судових та інших витрат лише якщо буде доведено, що такі витрати були фактичними і неминучими, а їхній розмір - обґрунтованим (рішення у справі "East/West Alliance Limited" проти України", заява №19336/04, п. 269). (Аналогічна правова позиція викладена у постанові вищого господарського суду України від 22.11.2017 року у справі №914/434/17).

Як вбачається з матеріалів справи, 17.04.2023 року між адвокатом Гуназою Ю.Є. та позивачем (замовник) було укладено Договір про надання правничої допомоги № 17-04-23/2, відповідно до якого адвокат зобов'язався надати клієнту правову допомогу у справах, які пов'язані чи можуть бути пов'язані зі захистом та відновленням порушених, оспорюваних, невизнаних прав та законних інтересів.

Для визначення розміру витрат на професійну правничу допомогу з метою розподілу судових витрат позивачем було подано до суду:

- додаткову угоду № 1 від 17.04.2023 року до Договору про надання правничої допомоги № 17-04-23/2 від 17.04.2023 року;
- рахунок №25-04-23/1 від 25.04.2023 року на суму 20 000,00 грн;
- Акт виконання робіт (надних послуг) від 25.04.2023 року на суму в розмірі 20 000,00 грн.

Проаналізувавши зазначені вище докази, заперечення відповідача, враховуючи час на підготовку матеріалів, юридичну кваліфікацію правовідносин у справі, Суд зазначає, що заявлений до стягнення розмір витрат на оплату послуг адвоката є співмірним із складністю справи та виконаних адвокатом робіт (наданих послуг), часом, витраченим адвокатом на виконання відповідних робіт (надання послуг), обсягом наданих адвокатом послуг та виконаних робіт та ціною позову, а відтак з відповідача на користь позивача підлягають стягненню витрати на професійну правничу допомогу у розмірі 20 000,00 грн.

Судовий збір, у розмірі 59 800,15 грн, відповідно до положень статті 129 Господарського процесуального кодексу України, покладається на відповідача.

Керуючись статтями 73-74, 76-79, 86, 129, 232, 233, 237-238, 240-241 Господарського процесуального кодексу України, Господарський суд міста Києва, -

ВИРІШИВ:

1. Позов задовольнити повністю.

2. Стягнути з Товариства з обмеженою відповідальністю «А.Т. Сمارт Трейдинг» (ідентифікаційний код 38960764, адреса: 04053, м. Київ, Бехтерівський провулок, буд. 4Б, офіс 31) на користь Товариства з обмеженою відповідальністю «Автопетроліум» (ідентифікаційний код 43111667, місцезнаходження: 08162, Київська область, Бучанський (Києво-Святошинський) район, смт. Чабани, автошлях Київ-Одеса 17 км+170 м, пр.) суму боргу в розмірі 3 173 918,24 грн (три мільйони сто сімдесят три тисячі дев'ятсот вісімнадцять гривень 24 копійки), суму пені в розмірі 781 740,35 грн (сімсот вісімдесят одна тисяча сімсот сорок гривень 35 копійок), суму інфляційних втрат в розмірі 31 017,98 грн (тридцять одна тисяча сімнадцять гривень 98 копійок), суму судового збору в розмірі 59 800,15 грн (п'ятдесят дев'ять тисяч вісімсот гривень 15 копійок) та суму витрат на професійну правничу допомогу у розмірі 20 000,00 грн (двадцять тисяч гривень 00 копійок).

3. Після вступу рішення в законну силу видати наказ.

4. Рішення суду набирає законної сили після закінчення строку подання апеляційної скарги, якщо апеляційну скаргу не було подано. У разі подання апеляційної скарги рішення, якщо його не скасовано, набирає законної

сили після повернення апеляційної скарги, відмови у відкритті чи закритті апеляційного провадження або прийняття постанови суду апеляційної інстанції за наслідками апеляційного перегляду.

5. Апеляційна скарга на рішення суду може бути подана протягом двадцяти днів з дня складення повного судового рішення в порядку, передбаченому ст. 257 Господарського процесуального кодексу України.

Повне рішення складене 11.10.2024 року.

Суддя

С. МОРОЗОВ